

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Wydział Leśny i Technologii Drewna
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Lasy miejskie a lasy o wzmocnionej funkcji społecznej w Lasach Państwowych

Nadleśnictwo Oława, 23.05.2023r.

Roman Jaszczak

Katedra Urządzania Lasu

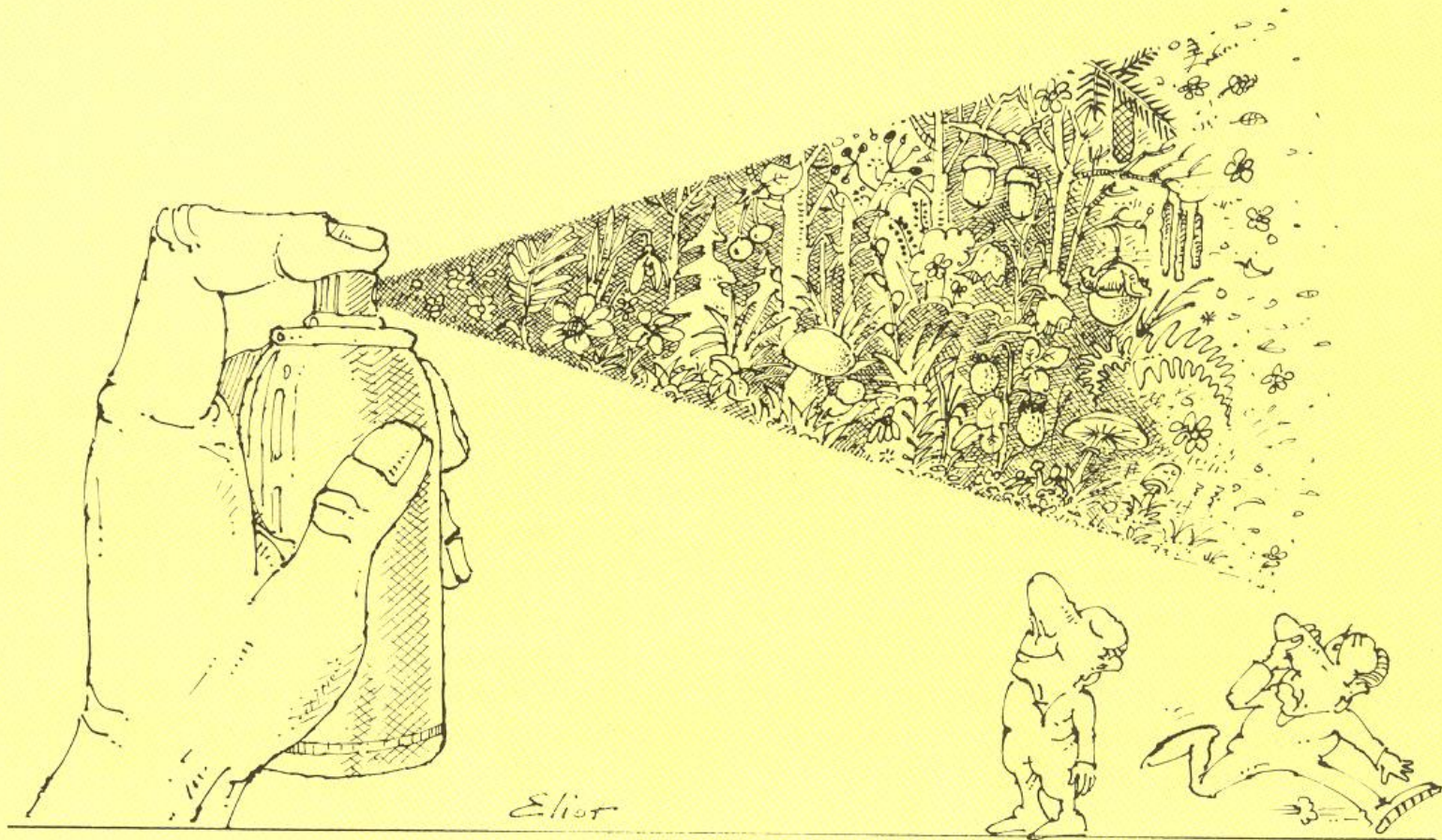
e-mail: roman.jaszczak@up.poznan.pl

LEŚNICTWO MIEJSKIE

- to *sztuka, nauka i technika gospodarowania drzewami i zasobami leśnymi w ekosystemach miejskich i wokół nich, w celu zapewnienia społecznościom miejskim korzyści psychologicznych, socjologicznych, ekonomicznych i estetycznych* [Johnston 1996; Miller 1997; Hunter 2001; Konijnendijk 2003];
- to *praktyka zarządzania lasami miejskimi w celu zapewnienia ich optymalnego wkładu w fizjologiczny, socjologiczny i ekonomiczny dobrobyt społeczeństw miejskich. To zintegrowane, interdyscyplinarne, **partycypacyjne** i strategiczne podejście do planowania i zarządzania lasami i drzewami w miastach i wokół nich, które obejmuje ocenę, planowanie, sadzenie, utrzymanie, ochronę i monitorowanie lasów miejskich* [Salbitano et al. 2016].

Tabela. Lesistość i powierzchnia gruntów leśnych w miastach wojewódzkich z uwzględnieniem kategorii własności w 2016 roku [opracowanie własne na podstawie GUS 2017]

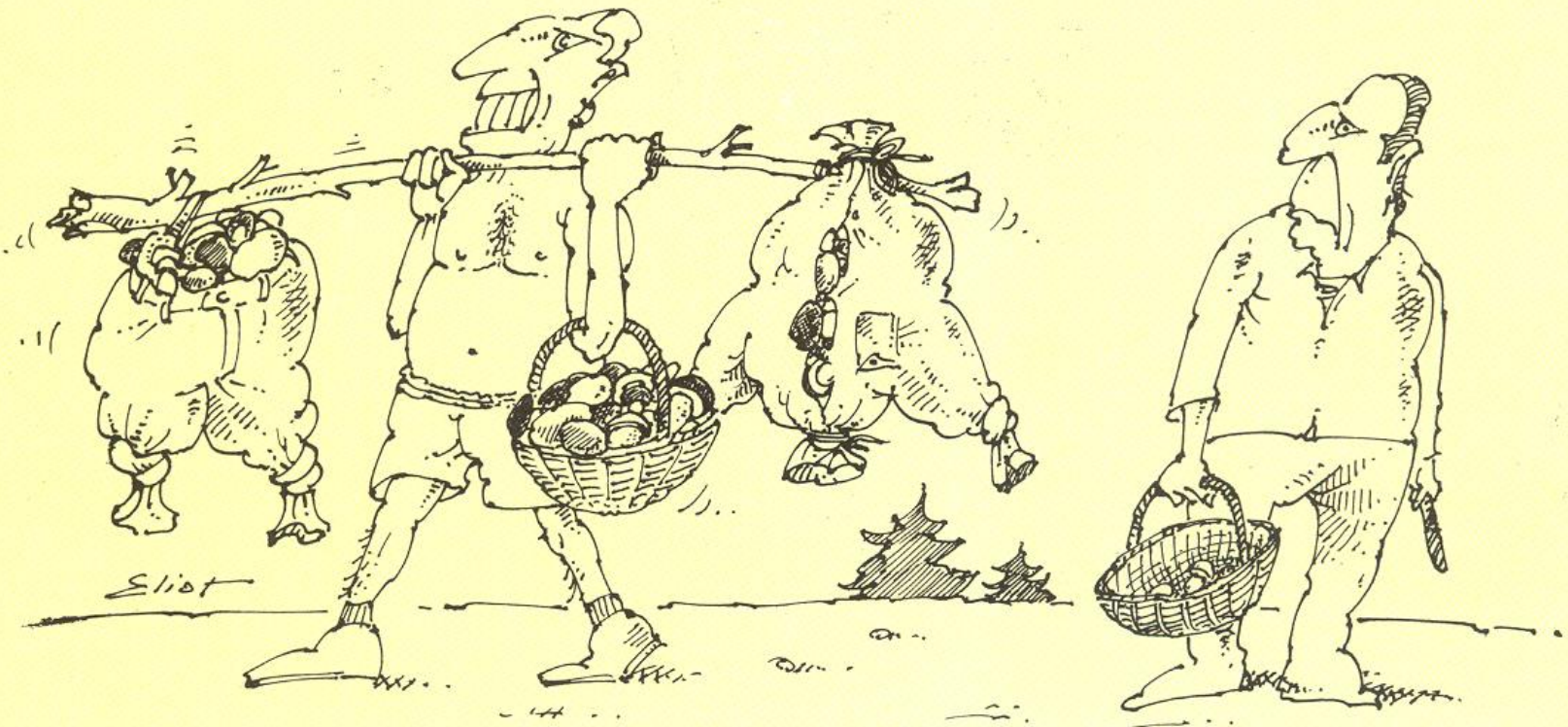
Miasto wojewódzkie - lesistość [%]	Ogółem grunty leśne	w tym m.in.		
		grunty w zarządzie PGL LP	grunty będące własnością miast	lasy prywatne
[ha]				
Wrocław – 7,6	2262,44	1264,06	949,31	17,79
Bydgoszcz – 27,5	4989,12	4507,09	157,10	110,03
Lublin – 11,2	1674,89	1330,06	1,96	342,87
Zielona Góra – 53,0	15206,97	14374,37	563,00	222,00
Łódź – 9,3	2778,89	195,64	1503,92	1033,57
Kraków – 4,0	1349,01	270,52	894,71	182,98
Warszawa – 13,7	7155,11	1681,72	127,41	2783,00
Opole – 14,6	1454,35	1369,43	13,90	63,80
Przemyśl – 24,9	1154,59	197,33	104,70	852,54
Białystok – 18,1	1893,16	1454,40	236,44	201,00
Gdańsk – 17,9	4802,87	3462,39	1069,70	208,31
Katowice – 39,8	6867,30	6758,68	30,40	76,40
Kielce – 20,9	2353,75	1893,76	86,13	364,00
Olsztyn – 21,2	1900,82	375,03	1304,53	181,63
Poznań – 14,7	4262,79	1250,61	2561,64	437,44
Szczecin – 16,5	5109,48	2356,41	2674,35	52,93

Obecnie definicja leśnictwa miejskiego obejmuje wszystkie zasoby drzew w miastach i jest to powszechnie akceptowane [Konijnendijk 2003, 2016; Konijnendijk et al. 2006; Salbitano et al. 2016; Escobedo et al. 2019].

PODSTAWY PRAWNE

PODSTAWY PRAWNE

Prawna historia lasów rosnących w miastach i wokół miast sięga końca okresu przedwojennego. W dekrete Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 września 1936 roku o państwowym gospodarstwie leśnym pojawiła się po raz pierwszy wśród lasów ochronnych kategoria – **lasy leżące w granicach administracyjnych miast i ośrodków przemysłowych** oraz **w strefie interesów mieszkaniowych tych środowisk, w stosunku do miast liczących:**

- **ponad 500 000 ludności – w odległości 50 km,**
- **ponad 200 000 ludności – w odległości 30 km,**
- **ponad 75 000 ludności – w odległości 15 km [Danecka i in. 2016].**

PODSTAWY PRAWNE

W 1948 roku ukazała się ***Ustawa o przejściu na własność Państwa niektórych lasów i innych gruntów samorządowych***, na mocy której *lasy i grunty leśne, stanowiące własność związków samorządu terytorialnego, przeszły z mocy samego prawa na własność Państwa* [Art.1.1.].

Przewidywano jednak, że wspomnianego przepisu nie będzie się stosować ***do lasów i innych gruntów znajdujących się w granicach administracyjnych miast, a także do znajdujących się poza tymi granicami, jeżeli w planach zagospodarowania przestrzennego są przeznaczone na zaspokojenie potrzeb zdrowotnych i kultury społecznej ludności miast, ośrodków przemysłowych, uzdrowisk oraz innych osiedli*** [Art. 1.3.].

PODSTAWY PRAWNE

W **Ustawie z dnia 20 grudnia 1949 roku o państwowym gospodarstwie leśnym**, zapisano kilka możliwości wyłączenia niektórych obszarów leśnych z państwowego gospodarstwa leśnego i przekazywania ich pod zarządek innych ministrów z przeznaczeniem m.in. **na potrzeby rozwojowe osiedli** [Art. 1.1.].

Jednakże wyłączone obszary miały podlegać ponownemu włączeniu do państwowego gospodarstwa leśnego, *jeżeli potrzeby uzasadniające wyłączenia przestaną istnieć lub też będą mogły być zaspokojone bez takiego wyłączenia* [Art. 2].

Zgodnie z ustawą z 1949 roku **lasy komunalne powinny posiadać aktualne plany urządzenia lasu**, według których miała być prowadzona gospodarka leśna i rekreacyjne zagospodarowanie lasu.

PODSTAWY PRAWNE

W tym celu ukazały się dwie części **instrukcji urządzania lasów komunalnych**. W **1954** roku część I - *Inwentaryzacja stanu lasu*, w **1957** roku część II - *Opracowanie planu zagospodarowania lasu*.

W **1965** roku minister gospodarki komunalnej wprowadził **pewne zmiany niektórych zasad** związanych z opracowywaniem planów urządzenia lasów komunalnych [Ważyński 1988].

W **1983** roku opracowano nowe zasady zagospodarowania lasów komunalnych, jednak nie zostały one wprowadzone do stosowania w praktyce [Ważyński 1987].

PODSTAWY PRAWNE

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 26 marca 1982 roku przywróciła w artykule 11 znaną z okresu międzywojennego koncepcję lasów ochronnych, zaliczając do nich przede wszystkim **grunty leśne znajdujące się w granicach administracyjnych miast**, jak również w **uzdrowiskach** i na **obszarach ochrony uzdrowiskowej**, a ponadto:

- **grunty leśne znajdujące się w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 000 mieszkańców lub w których zatrudnionych było ponad 5000 osób; w uzasadnionych przypadkach lasy ochronne można było wyznaczać wokół mniejszych miast.**

PODSTAWY PRAWNE

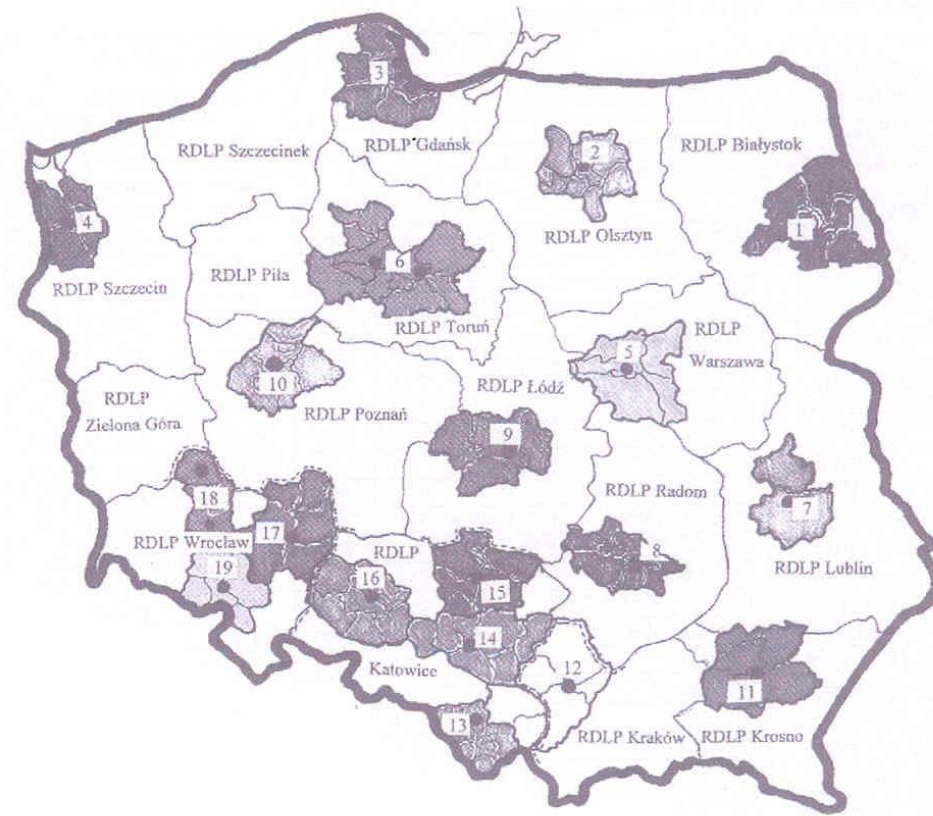
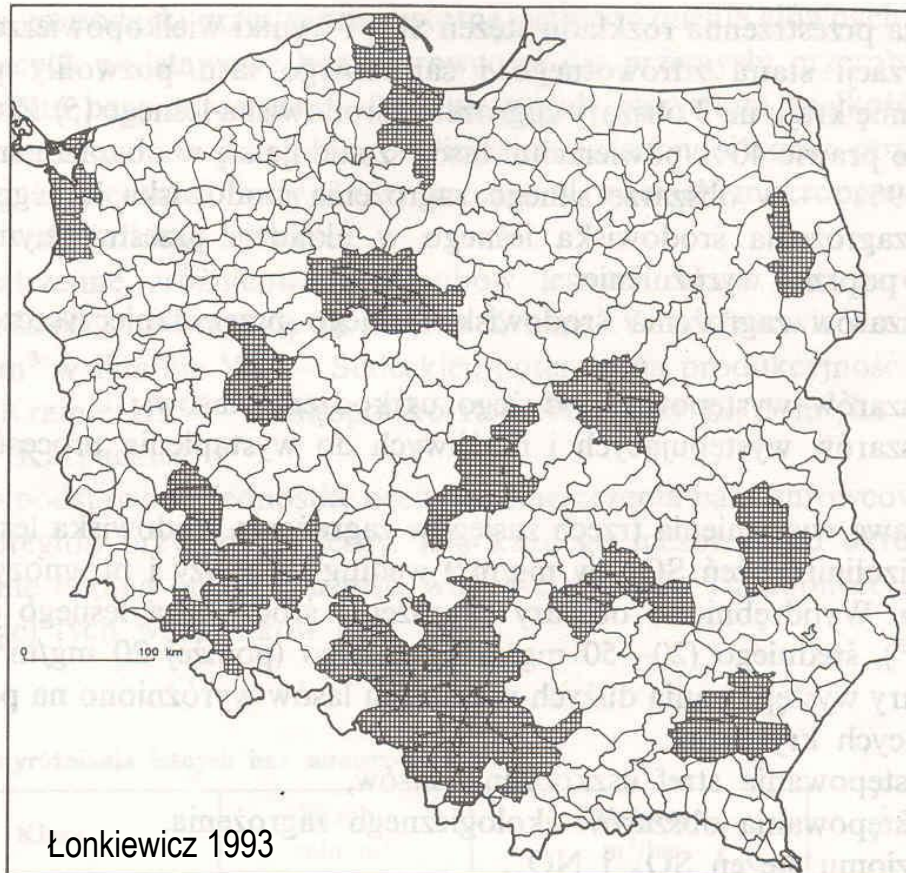
Od 1991 roku wśród lasów ochronnych wymieniane są za Ustawą o lasach [1991] m.in. **lasy w granicach administracyjnych miast i do 10 km od miast liczących ponad 50 tysięcy mieszkańców** (bez względu na formę własności).

Dla wszystkich kategorii lasów ochronnych (w tym lasów komunalnych) jest rozporządzenie [1992], dotyczące m.in. zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej. **Jednak w przypadku lasów położonych w granicach miast zapisy te są zbyt ogólne i nie w pełni uwzględniają bogactwa ich funkcji społecznych** [Jaszczak i Bańkowski 2020].

PODSTAWY PRAWNE

Danecka et al. [2016] podkreślają także, że „sposoby prowadzenia gospodarki leśnej potrzebne dla konkretnego lasu ochronnego określa akt kreujący - decyzja administracyjna ministra właściwego do spraw środowiska (...). **Nie jest zatem tak, że faktyczna i prawna kwalifikacja lasu jako ochronnego wiąże się z automatycznym zakazem określonych aktywności z zakresu gospodarki leśnej.** Aktywności mogą być realizowane, z tym, że należy je pogodzić z funkcjami, jakie ma spełniać określony las ochronny”.

UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

Ważyński 2007

FUNKCJE LASÓW MIEJSKICH

W Europie, w tym także w Polsce, w świadomości społecznej istnieje przekonanie, że **celem lasów miejskich (komunalnych) jest prowadzenie gospodarki ukierunkowanej na potrzeby wypoczynkowe mieszkańców, a nie maksymalizacja produkcji drzewnej**, dającą okazję do osiągnięcia dochodów zasilających miejską kasę [Konijnendijk 2003; Ważyński 2007], przez co cele i zasady gospodarki w polskich lasach miejskich są inne niż w lasach PGL LP [Jaszczak, Wajchman 2015].

Także lasy będące w zarządzie Lasów Państwowych, a rosnące blisko granic miast, postrzegane są przez społeczeństwo przede wszystkim jako **miejsce wypoczynku i rekreacji**, przy czym oczekiwania społeczne mogą być w tym zakresie różne [Sławski, Sławska, 2009], co związane jest z innym sposobem gospodarowania zasobami leśnymi [Wajchman 2013; Jaszczak, Wajchman 2015].

FUNKCJE LASÓW MIEJSKICH

Stawia to przed leśnikami trudne zadania związane z **edukacją leśną społeczeństwa i sposobem prowadzenia gospodarki leśnej** [Jaszczak i in. 2011a, b; Wajchman 2013; Młynarski, Kaliszewski 2013; Jaszczak, Wajchman 2014b], **otwarcie się na udział społeczeństwa w tworzeniu planów urządzenia lasu** [Jaszczak, Wajchman 2014a], **konsultacji społecznych** dotyczących np. ścieżek rowerowych, które przeprowadzono m.in. w Olsztynie [Pawłowicz, Szafranko 2014b], czy też konieczne jest **rozpoznanie potrzeb i preferencji użytkowników** wraz ze szczegółową inwentaryzacją i oceną istniejących elementów i urządzeń rekreacyjnego wyposażenia terenu [Janeczko, Woźniacka 2009; Gołos 2013b].

ZARZĄDZANIE LASAMI ODDZIAŁYWANIA SPOŁECZNEGO

Położenie lasów w granicach administracyjnych dużej aglomeracji miejskiej generuje ogromną ilość napięć i problemów na styku **las - człowiek - infrastruktura**, co związane jest ze skrajnymi sposobami podejścia różnych grup społecznych i zawodowych do lasu w mieście.

Wynikiem ścierania się i przenikania różnych działań związanych z terenami leśnymi jest **stopniowe zacieranie i wytracanie pierwotnych funkcji jakie pełni las**, w zależności od nasilenia wpływu poszczególnych działań, a w skrajnym przypadkach zanikanie lasu, na miejscu którego pojawiają się np. drogi, osiedla mieszkaniowe, parkingi [Siembida 2014].

SPOSOBY GOSPODAROWANIE W LASACH

Wyszczególnienie	Lasy miasta Poznania	PGL Lasy Państwowe
Podział lasów według funkcji	- lasy ochronne	- lasy gospodarcze - lasy ochronne - lasy rezerwatowe
Podział na gospodarstwa	- lasy ochronne - lasy o intensywnym zagospodarowaniu rekreacyjnym - lasy o zrównoważonym zagospodarowaniu rekreacyjnym - lasy oczekujące na zagospodarowanie rekreacyjne	- specjalne - wielofunkcyjnych lasów ochronnych - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych

[Jaszczak, Wajchman 2015]

SPOSOBY GOSPODAROWANIE W LASACH

Wyszczególnienie	Lasy miasta Poznania	PGL Lasy Państwowe
Strefy zagospodarowania rekreacyjnego	A – intensywna B – zrównowazona C – spokojna D – masowa N – niedostępna dla społeczeństwa	A – intensywnego zagospodarowania rekreacyjnego B – wypoczynku jednodniowego C – rozrzedzonego ruchu turystyczno-rekreacyjnego
Rodzaj planu urządzenia lasu	- wersja pełna (ale przewidywana jest uproszczona)	- wersja pełna

[Jaszczak, Wajchman 2015]

SPOSOBY GOSPODAROWANIE W LASACH

Wyszczególnienie	Lasy miasta Poznania	PGL Lasy Państwowe
Rodzaje cięć	<ul style="list-style-type: none">- krajobrazowe- odnowieniowe- pielęgnacyjne- sanitarne- porządkujące	<ul style="list-style-type: none">- rębne (cięcia zupełne, cięcia częściowe, cięcia gniazdowe, cięcia brzegowe, cięcia przerębowe)- przedrębne (czyszczenia, trzebieże)
Odnowienia, zalesienia	<ul style="list-style-type: none">- rodzime leśne gatunki drzew i krzewów, jednak z domieszką leśnych gatunków dekoracyjnych (modrzew, jodła, dąb czerwony, klon, jawor, topola biała i czarna, wiązy)	<ul style="list-style-type: none">- rodzime gatunki drzew leśnych

[Jaszczak, Wajchman 2015]

ZARZĄDZANIE LASAMI ODDZIAŁYWANIA SPOŁECZNEGO

Kierunkowe wytyczne dotyczące gospodarowania lasami komunalnymi miasta Poznania. Załącznik do zarządzenia Nr 863/2021/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 17 listopada 2021 roku. Poznań 2021.

Wołkowycki D. 2022. Zasady kształtowania lasów ochronnych miast. W: Marozau A., Wołkowycki D. [red.]. Lasy przyszłości. Wyzwania współczesnego leśnictwa: 157-174. DOI: 10.24427/978-83-67185-47-9_14.

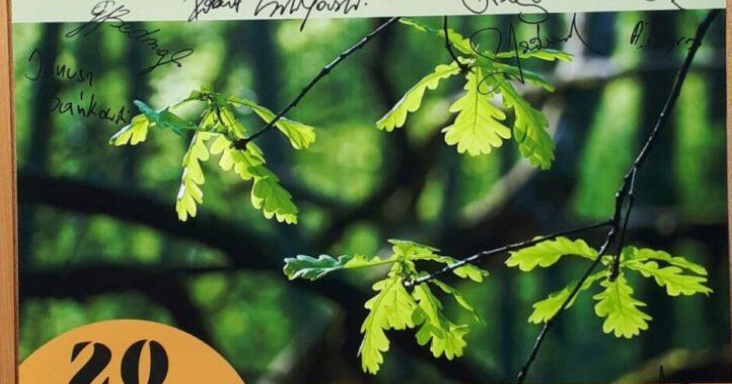
Zarządzenie nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” (znak: ZG.715.1.2022).

Wspólnie dla Lasu Mokrzańskiego

Świadomi ważnej roli ekologicznej i krajobrazowej, jaką pełni Las Mokrzański oraz jego znaczenia jako miejsca rekreacji i turystyki dla mieszkańców Wrocławia i Gminy Miękinia, wyrażamy wolę współdziałania i prowadzenia otwartego, rzeczowego dialogu w celu wypracowania wspólnie planu zagospodarowania tego obszaru leśnego na rok 2021 oraz lata 2022-2031 w sposób należyty uwzględniający i równoważący potrzeby przyrodnicze, społeczne i gospodarcze.

Niezależnie od tego, co nas może dzielić, wszyscy zgadzamy się, że pragniemy zdrowego, zróżnicowanego przyrodniczo, dającego wytchnienie miastu i mieszkańcom, a zarazem stabilnego i odpornego na negatywne zmiany klimatu i na antropopresję oraz bezpiecznego i atrakcyjnie zagospodarowanego turystycznie oraz użytkowanego w równoważony i rozsądny sposób Lasu Mokrzańskiego.

20
stycznia
2021

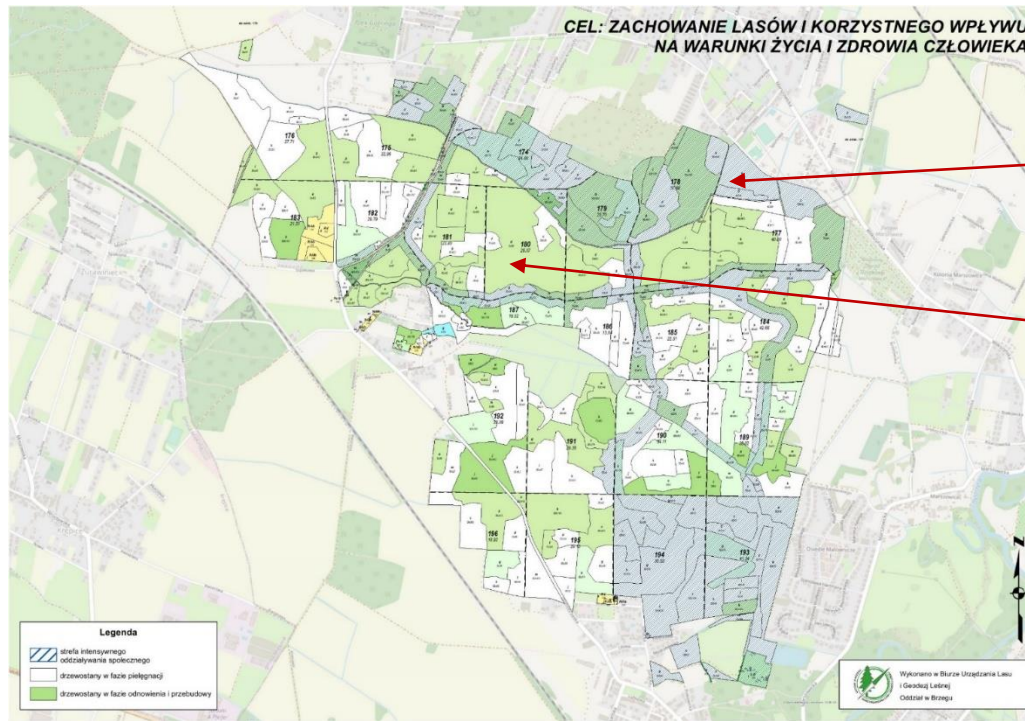

Powierzchnia 645,49 (618,37) ha
Miąższość 177 384 m³ (287 m³/ha)
Przeciętny wiek 76 l

ZARZĄDZANIE LASAMI MIEJSKIMI

Strefy oddziaływania społecznego

a) intensywna
208 ha (33%)

b) zrównoważona

ZARZĄDZANIE LASAMI MIEJSKIMI

Kategoria cięć	Powierzchnia [ha]		Miąższość [m ³]	
	funkcje gospodarcze	funkcje społeczne	funkcje gospodarcze	funkcje społeczne
Użytki rębne zaliczone na poczet przyjętego etatu	99,27	45,17	33023	11494

Bardzo cieszy deklaracja przedstawicieli Lasów Państwowych, że w Lesie Mokrzańskim **nie będą prowadzone prace w postaci rębni zupełnych ani rębni gniazdowych**, które tak zbulwersowały użytkowników lasu. Cieszy również deklaracja LP o naprawieniu przez Komitet Społeczny Ratujmy Las Mokrzański ul. Podwale 2/15, 50-043 Wrocław zniszczonych przez ciężki sprzęt głównych dróg leśnych, dziś niedostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, z utrudnioną możliwością poruszania się, czy rodziców z wózkami. **Przedstawiciel Biura Urządzania Lasu zadeklarował przewartościowanie funkcji lasu tak, aby funkcja społeczna odgrywała w nim dominującą rolę.** Planowane są ułatwienia dla użytkowników lasu a także ścieżki edukacyjne. Komitet odpowiedział pozytywnie na apel Leśników o współpracę przy wytyczaniu ścieżek edukacyjnych i krzewieniu kultury korzystania z lasu. Robert Suligowski i pozostali przedstawiciele komitetu mają nadzieję, że władze Wrocławia i gminy Miękinia pozytywnie odpowiedzą na ten apel i **będą partycypować w stworzeniu udogodnień dla użytkowników lasu a także w kosztach jego sprzątnięcia.**

Partycypacja społeczna

to dobrowolny proces w ramach którego ludzie, indywidualnie lub za pośrednictwem grup zorganizowanych, mogą wymieniać się informacjami, wyrażać opinie i prezentować określone poglądy, a przez to mieć potencjalny wpływ na decyzje lub wynik sprawy.

To aktywne uczestnictwo obywateli w podejmowaniu decyzji, ważnych dla funkcjonowania społeczności, których są członkami.

- **Zarządzenie nr 23 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 1997 roku**

Zwracano uwagę m.in., że realizacja trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów wymaga w szczególności m.in. **partnerskiego traktowania konsultantów** i **wnikliwego analizowania opinii, zastrzeżeń i wniosków** oraz **elastycznego postępowania gospodarczego** w przypadkach **specyficznych lub szczególnych dla społeczności lokalnych**, zwłaszcza gdy **forsowanie rutynowych zasad postępowania gospodarczego stanowiłoby przyczynę konfliktu społecznego** (§3.2. i §3.4.).

Partycypacja społeczna

- **IUL 2003**

„**Uspolecznianie** zarządzania lasami – jako dobrem publicznym – jest również istotnym czynnikiem stymulującym opracowanie nowoczesnego planu urządzenia lasu. **Udział społeczeństwa** (samorządów, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych) w kształtowaniu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych umożliwia powiązanie planowania urzędniowego z zagospodarowaniem przestrzennym oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi” [Wprowadzenie].

- **IUL 2012**

„Kierunki obecnej nowelizacji (..) dotyczą szczególnie (..)

- konieczności stosowania odpowiednich **form konsultowania ze społeczeństwem** (w tym samorządami, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi zainteresowanymi ochroną przyrody w lasach) sposobu planowania i zasad prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych w celu spełnienia wymagań ochrony środowiska oraz potrzeb racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody (...)” [Wprowadzenie].

Czuba M., 2005. *Możliwości pozyskiwania surowca drzewnego w Lasach Państwowych – stan obecny i prognoza na najbliższe lata*. Biblioteczka Leśniczego, z. 213. SITLiD, DGLP, Warszawa.

- **Strategia konsultacji** jest (...) konieczna, bowiem dla lokalnej społeczności las jest przede wszystkim elementem krajobrazu i miejscem wypoczynku, a dopiero w dalekiej kolejności bazą surowca drzewnego. Należy też pamiętać o ugruntowanej w społeczeństwie (...) opinii, że **wycinanie drzew jest złem, koniecznym, ale mimo wszystkim złem**.
- Dlatego należy wielokrotnie powtarzać oczywiste prawdy, że **etat** określony w planie urządzenia lasu to końcowy wynik całej **skomplikowanej sieci założeń i uwarunkowań**, ujawnianych lub tworzonych w toku procesu planowania urządzeniowego.
- Podczas procesu tworzenia p.u.l. nie ma jednomyślności poglądów, przydatna jest więc **wszechstronna wiedza o przedmiocie dyskusji** i **życzliwość w wysłuchaniu argumentów strony przeciwnej**.
- Nie jest tu możliwe zastosowanie rozwiązań schematycznych, ani według nowego stereotypu o „pełnym uspołecznieniu zarządzania lasami”, ani według starego porzekadła „że gospodarka leśna nie znosi demokracji”. Prawda – jak zwykle – leży gdzieś pośrodku. Szukając tego złotego środka należy przestrzegać podstawowej zasady: **ostateczne decyzje muszą być zgodne z prawem, a ich przewidywalne skutki nie mogą powodować zagrożenia trwałości lasu**.

ZARZĄDZENIE 58

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

Rosnące znaczenie lasów na terenach zurbanizowanych rodzi potrzebę odpowiedniego kształtowania polityki ochrony środowiska i wymaga modyfikowania sposobu gospodarowania zasobami leśnymi”. Dlatego m.in. „Lasy o zwiększonej funkcji społecznej (...) wymagają indywidualnego podejścia w ich zagospodarowaniu”, a ustalenie zakresu działania „powinno uwzględniać istniejące potrzeby i możliwości ich zrealizowania, również we współpracy z lokalnymi samorządami i innymi interesariuszami”.

ZARZĄDZENIE 58

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

„Dialog społeczny należy prowadzić na każdym etapie obowiązywania planu urządzenia lasu, a w okresie tworzenia jego projektu, ze szczególnym uwzględnieniem Komisji Założeń Planu, a następnie w ramach Zespołów Lokalnej Współpracy”, które powinny składać się z „grup interesariuszy specyficznych dla danego nadleśnictwa”. „Rozwiązania wypracowane w trakcie trwania dialogu społecznego prowadzonego w trakcie realizacji planu urządzenia lasu mogą i powinny być wykorzystywane przy tworzeniu nowego projektu planu urządzenia lasu”.

Gospodarstwo lasów oddziaływania społecznego ma obejmować:

- lasy uzdrowiskowe w strefach A i B ochrony uzdrowiskowej, określonych statutem uzdrowiska;
- fragmenty lasu z intensywnym zagospodarowaniem rekreacyjnym związane są ze strefą intensywnego zagospodarowania rekreacyjnego lasu;
- fragmenty lasu związane z istniejącymi i potencjalnymi konfliktami wynikającymi z pobytu ludzi w lesie.

Będzie ono wyróżniane we współpracy z **Zespołem Lokalnej Współpracy**, z którym będzie także prowadzona konsultacja w zakresie sposobu i wielkości użytkowania rębного.

Gospodarstwo lasów oddziaływania społecznego ma obejmować:

Zespół Lokalnej Współpracy

- powinien składać się z grup interesariuszy specyficznych dla danego nadleśnictwa. Zaproszenia do współpracy należy kierować do osób i organizacji lokalnych zaangażowanych w problematykę leśną: składającą uwagi i pytania do nadleśnictwa, publikujących opracowania dotyczące lokalnych lasów, aktywnych w mediach społecznościowych.

W zależności od potrzeb przyjąć można, że Zespół Lokalnej Współpracy lub inne fora oraz gremia mogą funkcjonować w nadleśnictwie w celu poprawy dialogu społecznego, wymiany informacji oraz konsultowania założeń do budowy kolejnego projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa.

Gospodarstwo lasów oddziaływania społecznego (cd):

W kompleksach leśnych zakwalifikowanych do obszarów o zwiększonej funkcji społecznej można wyznaczyć strefy oddziaływania społecznego (stosownie do potrzeb) **intensywnego** i **zrównoważonego**.

W strefie **intensywnej** wytyczne stosuje się obligatoryjnie, a w **zrównoważonej** – fakultatywnie, wg potrzeb.

Gospodarstwo lasów oddziaływania społecznego (cd):

Strefa intensywnego oddziaływania społecznego przeważnie dotyczy terenów leśnych położonych w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych oraz wzdłuż głównych szlaków, na których koncentruje się ruch rekreacyjny.

Planowane działania mają przede wszystkim zapewnić **bezpieczeństwo** osób tam przebywających i zachować **estetykę krajobrazu leśnego**, przy jego spowolnionej wymianie pokoleniowej i zachowaniu trwałości lasu oraz pełnionych przez niego funkcji.

Zabiegi z zakresu użytkowania lasu ukierunkowane są na poprawę stanu zdrowotnego oraz różnicowanie w budowie lasu (struktura wiekowa i gatunkowa).

Gospodarstwo lasów oddziaływania społecznego (cd):

Zastosowanie mają przede wszystkim rębnie złożone o długim lub bardzo długim okresie odnowienia, z nieschematycznymi cięciami.

Cięcia pielęgnacyjne powinny mieć charakter sanitarny lub przekształceniowy, kształtujący krajobraz.

Intensywność użytkowania powinna uwzględniać procesy przemiany pokoleń oraz stan zdrowotny.

Dziękuję Państwu za uwagę

